

ГЛАГОЛСКИОТ ПРИЛОГ И НЕГОВИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК

Катерина Видова

*Меѓународен славјански универзитет „Г. Р. Державин“,
Св. Николе – Битола*

Клучни зборови: глаголски прилог, совпаѓање, сегашен партицип, превод, еквивалент.

Резиме: Целта на овој труд е да даде приказ на глаголскиот прилог во македонскиот јазик и на неговите преводни еквиваленти во англискиот јазик. За таа цел направена е ексцерпција на корпус реченици од македонски дела преведени на англиски јазик. Врз основа на анализата на ексцерпираниот материјал и согледувањето на еквивалентите на глаголскиот прилог во англискиот јазик направена е класификација во три групи. Имено, најбројна е првата група, група на двојно совпаѓање на формата и семантичкото значење на глаголскиот прилог чијшто преводен еквивалент е сегашниот партицип во англискиот јазик. Во втората група има неколку подгрупи, во зависност од преводниот еквивалент на глаголскиот прилог. Оваа група претставува група на семантичко совпаѓање, особено кога глаголскиот прилог се преведува со финитни глаголски форми. Во втората група, покрај финитните глаголски форми, се среќаваат предлошки фрази, придавки и прилози како англиски преводни еквиваленти. Третата група се состои од ексцерпирани примери каде што има целосно несовпаѓање, односно глаголскиот прилог е испуштен при преводот во англискиот јазик.

THE VERBAL ADVERB AND ITS EQUIVALENTS IN ENGLISH

Katerina Vidova

*International Slavic University G. R. Derzhavin,
Sv.Nikole -Bitola*

Keywords: verbal adverb, match, present participle, equivalent, translation, equivalent

Summary: The aim of this paper is to give an outline of the verbal adverb in Macedonian and its translation equivalents in Macedonian. Therefore, an exception of corpus of sentences from Macedonian works translated into English have been analyzed. When analyzing the excerpted corpus of sentences, a classification of three groups has been made. Namely, the largest group is the first group where the verbal adverb is translated as present participle in English and there is a dual match regarding

the form and the semantic meaning. The second group is divided into a few subgroups concerning the translation equivalent of the verbal adverb. In this group, there is a semantic match especially when the verbal adverb is translated with a finite verbal form. Additionally, beside the finite verb forms there are prepositional phrases, adjectives and adverbs as English translation equivalents. The third group is comprised of excerpted examples where there is a complete mismatch, i.e., the verbal adverb is omitted in the English translation equivalent.

Вовед

Целта на овој труд е да даде приказ на преводот на глаголскиот прилог во англискиот јазик. Глаголскиот прилог како нефинитна глаголска форма често се среќава во превод на англиски јазик како сегашен партицип и оттука произлезе целта на ова истражување да се утврдат и другите преводни еквиваленти во англискиот јазик. Истражувањето е спроведено на корпус од реченици од македонска литература преведена на англиски јазик. Целта на истражувањето да се проверат следните претпоставки:

- Глаголскиот прилог може да се преведе на англиски јазик како сегашен партицип;
- Глаголскиот прилог може да се преведе со финитна глаголска форма, со предлошка фраза, со придавка, со прилог;
- Глаголскиот прилог може целосно да биде испуштен при преводот. –

Глаголскиот прилог во македонскиот јазик

Во јазичното изразување глаголскиот прилог се среќава како нефинитна глаголска форма. Во македонскиот јазик глаголскиот прилог потекнува од активниот партицип на презентот кој во старословенскиот јазик постоел покрај активниот I и II партицип на перфектот. Според Конески (1996: 181) активниот партицип на презентот рано се загубил во македонскиот јазик и се свел на прилошка форма (глаголски прилог). И Тантуровска (2020: 52) го потврдува фактот дека сегашниот активен партицип се трансформирал во глаголски прилог. Глаголскиот прилог се образува од несвршени глаголи со наставка *-јки*: *викајќи, бегајќи, носејќи, минејќи, смеејќи* се. „Обично се вели дека глаголскиот прилог покажува дејство што се врши едновременно со дејството изразено од личната глаголска форма во реченицата, и дека двете дејства се сврзуваат со еден подмет.“ (Конески, 1996: 447)

Македонскиот јазик има само еден глаголски прилог наспрема српскиот и хрватскиот каде што има две глаголско-прилошки форми: прилог на сегашното време кој се образува од несвршени глаголи и

прилог на минатото време кој се образува од свршени глаголи. (Конески, 1999: 174)

Од нефинитните глаголски форми, глаголскиот прилог се употребува со личноглаголска форма со идентичен подмет, при што, ако е изразен подметот, тој се врзува со личноглаголската форма (Конески, 1999). Конески детално ја истражува синтаксичката функција на глаголскиот прилог и прави анализа и на начинските и на каузалните значења. З. Тополињска (1995), исто така, покрај временските значења на глаголскиот прилог, ги издвојува начинските и каузалните значења. Според Минова-Гуркова (2000: 75) глаголскиот прилог функционира како еквивалент на дел-реченица (временска, условна и сл.), но и како прилошка определба за начин (*Се вратија лазејки*).

Хајдик (1997: 5) зборува за заемниот однос меѓу глаголскиот прилог и прилогот, однос што е прилично сложен токму заради нивната: 1. морфолошка карактеристика т.е. неменливост, 2. блиска синтаксичка употреба и 3. семантичка содржина.

Сегашниот партицип во англискиот јазик

Сегашниот партицип во англискиот јазик претставува нефинитна глаголска форма. Се зазема ставот дека сегашниот партицип означува еден вид на симултаност. Јесперсен (Jespersen, 2006 [1993]: 197) прв укажал дека во случаите од типот:

- (1) He came, (carrying a heavy burden on his back -);
- (2) He comes, (carrying a heavy burden on his back -);
- (3) He will come, (carrying a heavy burden on his back -);

станува збор за недефинирана симултаност со нешто друго, наместо какво било дефинитивно упатување на едно одредено време. Вјежбицка (Wierzbicka 1988: 61) во тој поглед е покатегорична тврдејќи дека партиципската дел-реченица подразбира симултаност. Според Хадлстон и Пулум (Huddleston and Pullum, 2002: 163) општо гледиште во однос на партиципите е дека не сите партиципни форми во англискиот јазик искажуваат прогресивно значење, односно прикажуваат ситуација којашто се однесува на нешто „во тек, што трае“. Тие (Huddleston and Pullum, 2002: 1222) тврдат дека партиципите „не секогаш имаат трајно значење“, со што покажуваат дека партиципите понекогаш имаат и трајно значење. На пример, во *people earning this amount*, тие согледале дека партиципот ја неутрализира разликата помеѓу *people who are earning this amount* и *people who earn this amount*. Но во примерот *Liz was lying by the pool reading a novel*; тие откриле дека партиципот *reading* се толкува со траен аспект: *She was reading a book* (Таа читаше книга). (Huddleston and Pullum 2002: 1265)

Од друга страна, пак, сегашниот партицип во англискиот јазик во дадени случаи кореспондира со придавски фрази и неговите придавски особини се гледаат во примерите: *running water*, *a crying need*, *a burning question*. (Mihailović, 2009: 172). Сегашниот партицип може да се јави во функција на додаток на објектот како во примерот (4):

- (4) I saw him lying on the beach. (Quirk et al., 1985: 1206)

Сегашниот партицип може да се јави во функција на постмодификација како во примерите (5) и (6):

- (5) A tile *falling from a roof* shattered into fragments at his feet. (“which fell from a roof”)
(6) You should look for a man *carrying a large umbrella*. (“who will be carrying a large umbrella”). (Quirk et al., 1985: 1263)

Сегашниот партицип се употребува при процесот на реченична кондензација, кога дел-реченица со финитна глаголска форма се менува во реченица со нефинитна глаголска форма. При овој процес доаѓа до испуштање на помошниот глагол и редуција на глаголската форма со употреба на *-ing* партицип, како во примерите (7) и (8):

- (7) Без субјект: *Leaving the room*, he tripped over the mat.
(8) Со субјект: *Her aunt having left the room*, I asked Ann for some professional help. (Quirk et al., 1985: 993)

Анализа на ексцерпираниот материјал

Ексцерпираниите примери се од македонски дела преведени на англиски јазик. Ексцерпираниите примери содржат глаголски прилог и негови преводни еквиваленти на англиски јазик. Во зависност од преводните еквиваленти направена е поделба во три групи. Целта на анализата е да се проверат претпоставките што беа истакнати на почетокот на истражувањето во однос на начинот на преведувањето на глаголскиот прилог во англискиот јазик.

Глаголски прилог преведен со сегашен партицип

Еден од најчестите преводни еквиваленти на македонскиот глаголски прилог во англискиот јазик е сегашниот партицип. И двете форми претставуваат нефинитни глаголски форми и тука можеме да го согледаме совпаѓањето на формално и на семантичко ниво помеѓу глаголскиот прилог и англискиот сегашен партицип. Ставот на Михајловски (2019: 49) е дека при преведувањето треба да се следи, а не да се копира начинот на намера на оригиналот откако тој претходно

ќе биде откриен преку правење т.н. матрица на преводливост, односно откако ќе се идентификуваат сите аграматикалности (на синтаксичко, на фонолошко и на лексичко рамниште) и алогичности (на семантичко рамниште) во оригиналот. Во делото *A Linguistic Theory of Translation* Катфорд (1967: 27) ги дава следните дефиниции за преводен еквивалент и формален кореспондент: „Преводен еквивалент е која било форма на јазикот-цел (текст или дел од текстот)...Формален кореспондент, од друга страна, е која било категорија на јазикот-цел (единица, класа, структура, елемент на структурата итн.) за која може да се каже дека го зазема колку што е можно поблиску „истото“ место во „економијата“ на јазикот-цел што одредена категорија го зазема во изворниот јазик“. Оттука, ставот на Арсова-Николиќ (1999: 125) е дека формалната кореспонденција го означува односот помеѓу лингвистичките единици во еден јазик и нивните соодветни лингвистички единици во друг јазик. Во прилог се ексцерпираниите примери од оваа група:

- (9) Тука се бабините! Открива нешто убаво во срцето **забележувајќи** како се стиснати околу неа, ама така, при свртувањето, додека низ нејзината глава се разбиструва сликата од мигновено виденото: (ТГ: 5)

Here the little ones. And she discovers a certain warmth in her, **noticing** them grouped about her, and after she turns over the picture comes into clearer focus: (TG: 5)

(10) Вангел, **сфаќајќи** што исплука од својата погана уста, побрза да се оддалечи од кај него. (ТГ: 69)

Vangel, **realizing** what a fool had made of himself, rushed out of his presence. (TG: 68)

(11) Таа влегува во бараката, **оставајќи** го надвор сам. (ТГ: 137)

She entered the shack, **leaving** him alone outside. (TG: 135)

- (12) Таа му шепна нешто на малиот, овој пат **повлекувајќи** го посилно. (ОГ: 38)

She whispered something to the little boy, **pulling** harder this time. (OG: 37)

- (13) Приказната (според селаните) вели дека синот избегал во Романија за време на војната, **оставајќи** ги своите во куќата, која ја однела водата, по бомбардирањето на браната во 1942. (ОГ: 47)

The story (according to the villagers) says that the son ran off to Romania during the war, **leaving** his family behind in the house, which was swallowed by the water, after the dam was bombed in 1942. (OG: 47)

(14) Во неговите канцеларии сите трчаат со фотокопии кои се тресат во рацете, **колнејќи** го него. (ОГ: 51)

There are people hurrying through his offices, photocopies shaking in their hands, **cursing** him. (TG: 51)

(15) Цел ден загубив **барајќи** ги филмовите со покојниот Енвер и ништо не најдов! (БП: 30)

I lost an entire day looking the negatives of Enver and I could not find any! (BP: 31)

(16) Не ретко беше навредувана и од своите врсници па се повлекуваше дома во трошната воденица за да се изнаплаче **криејќи** се и од сопствената мајка. (БП: 74)

Often when she was provoked by her peers, she locked herself away at home in the mill, **crying** her little heart out, away from her own mother. (BP: 76)

(17) Малку подоцна, **друсајќи** се во чезата накај воденицата што се наоѓаше зад кожарницата на фамилијата Петровци, Ангелина потона во спомени од своето мрачно детство. (БП: 88)

While **driving** the carriage towards the mill located behind Petrovci's tannery, Angelina sank into memories of her unpleasant childhood. (BP: 90)

(18) „Не ми се допаѓа овој кучешки живот!“ додаде Сали-ефендијата **голтајќи** вода од матарката. (БП: 157)

“I don't like this dog-like way of living!” Sali-effendi added, **swallowing** water from the canister. (BP: 161)

(19) **Одејќи по патчето**, крвта ѝ се смрзнувала од страв. (ДМ: 153)

Walking along the road, she felt her blood freezing in her veins. (DM: 154)

(20) **Следејќи ги гласовите**, нашол една порта и полека влегол внатре. (ДМ: 198)

Following the voices, he found a gate and slowly entered. (DM: 198)

Сегашниот партицип е најчест преводен еквивалент на глаголскиот прилог во англискиот јазик и според Бужаровска (2013) сегашниот партицип се одликува со поголема дистрибуција од глаголскиот прилог во македонскиот јазик.

Глаголски прилог преведен со финитна глаголска форма, со приставка, со прилог и со предлошка фраза

Оваа група ја сочинуваат ексцерпирани примери каде што глаголскиот прилог во македонскиот јазик се преведува на англиски јазик со финитна глаголска форма во сегашно време и во финитна глаголска форма во минато време. Тука доаѓа до формално несовпаѓање меѓу формата глаголски прилог и нејзиниот преводен еквивалент, финитна форма од една страна, а семантичко совпаѓање, односно совпаѓање во изразувањето на значењето на двете форми. Во прилог следуваат примерите каде што англискиот преводен еквивалент на глаголскиот прилог е финитна глаголска форма во сегашно време:

(21) Во тоа време, **благодарејќи** ѝ нејзе, посолитно го совладував македонскиот јазик, ама исто така и добро цртав. (ТГ: 83)

At that time, **thanks** to Nada, I learned Macedonian better, and was also good at drawing. (TG: 82)

(22) Дине знаеше дека полека му договорува маслото, на крајот има уште фитил, сè се завршува со едно жарче и црна врвка кадиш што се растура, **кревајќи** се нагоре. (ТГ: 156)

Dine knew that the oil in his icon lamp was burning down, eve there was a wick, everything ends up and in an ash and a black string of smoke that **disperses** on its way up. (TG: 156)

Следуваат примерите каде што англискиот преводен еквивалент на глаголскиот прилог е финитна глаголска форма во минато време:

(23) Остана таму, го забораваја човекот кога ги разотворија вагоните, како да ги збриша некоја разулавена ветрушка и ги настегна во нив, **замижувајќи** им ги очите, **затапувајќи** им ги главите и така... (ТГ:63)

He stayed behind there, they forget about him when they started opening the cars, and they got stuffed into them as if taken away by some crazy wind which **shut** their eyes and **clogged** their minds... (TG: 62)

(24) Се заврте на едната страна, се заврте на другата страна, ама разнобојните цамлии остануваа счепчени за клепките и **мешајќи** ги сликите од денот, го предадоа на сонот. (ТГ: 123)

He turned from one side to the other, but with the colorful marbles remained fixed to his lashes and **mixed** with the images of the day, then giving way to sleep. (TG: 122)

(25) Танаско не ѝ дозволи да се добере до ниедно нешто, сè сам креваше и пренесуваше, а Пелагија само ја веднеше главата, **срамувајќи се**. (ТГ: 208)

Tanasko did not allow Pelagija to lift anything, he lifted and carried the things himself, while she just stood, **embarrassed**. (TG: 208)

(26) Ја најдов фрлена под мојата врата, една вечер, **враќајќи** се од проба на една необична верзија на Стринберговата „Соната на духови“. (ОГ: 15)

I found it at the threshold of my door, one night when I **got back** from the rehearsal of an unusual version of Strindberg's "Ghost Sonata". (OG: 14)

(27) Со кафе и цигари во раката и празнина во главата тапо ја погледнав мајка ми, која **смеејќи** се ми ја подаде разгледницата. (ОГ: 16)

With a cup of coffee and cigarettes in my hand and an empty head I gave my mother a blank look when she **laughed** as she gave me the postcard. (OG: 15)

(28) Изгледа утрово и мене ме нападна грипот!“ додаде потивко, **бришејќи си ги усните и шмркајќи со носот**. (БП: 63)

“It seems like this morning the flu got me, too!” he added quietly as **he wiped his lips and sniffed**. (BP: 65)

(29) „Многу си далеку од вистината!“ се осмели Ангелина Бабина сожаливо **гледајќи** во старецот. (БП: 81)
“You are far from the truth!” Angelina Babina dared to say as she pitifully **stared** at the old man. (BP: 83)

Следуваат два примери, каде што како преводен еквивалент на глаголскиот прилог во англискиот јазик се јавува придавка:

(30) Само што се извлече од веленцето и тргна на кај вратата **внимавајќи** да не му стапни на мевот некому, кога онде, кај столбовите, каде што гореше огнот, се исправи и Геле Колишев и брзо стигна до сивата дупка на влезот која веднаш како да го голтнува. (ТГ: 48)

When he pulled himself out of the blanket and went towards the door, **careful** not to stop on somebody’s stomach, there by the posts, where the fire had been, he saw that Gele Kolishev was up and quickly made for the gray hole on the entrance, which immediately swallowed him. (TG: 48)

(31) Се прегрнуваме ама бргу се тргам од нив **плашејќи** се да не имам сè уште вошки. (ТГ: 77)

We hugged each other, but I moved away from them quickly, **afraid** that I still had lice. (TG: 77)

При анализата се среќава и пример каде што глаголскиот прилог е преведен на англиски јазик со прилог:

(32) И детето **не сакајќи**, го разоткрило трикот. (ОГ: 29)

And the child **unwillingly** gave away the trick. (OG: 29)

Во групата, во која има формално несовапаѓање проследено со семантичко совпаѓање на глаголскиот прилог и неговите англиски преводни еквиваленти, се среќаваат примери, каде што глаголскиот прилог на англиски јазик е преведен со предлошка фраза. Тоа е илустрирано во примерите (35) – (38):

(33) Танаско и Пена се вратија со колата, **плашејќи** се да не најдат езеро во дворот на салашот. (ТГ: 343)

Tanasko and Pena came back in their wagon, **for fear** that the farmyard might have turned into a lake. (TG: 340)

(34) Тоа свое чувство таа го искажа пред Танаско и Пена кога наминаа, **одејќи** кај Друже Србине за да добијат одобрение за враќање во Македонија. (ТГ: 348)

She expressed her feelings to Tanasko and Pena when they came by, **on their way** to The Serbian Comrade to get a permit to go back to Macedonia (TG: 358)

(35) Нервозно ја голтнав насобраната плунка, ја отворив устата **сакајќи** да кажам нешто паметно, ама сфатив дека цел сум во бетон. (ОГ: 38)

I gulped nervously and I opened my mouth **with hope** to say something clever, but I realized I was in concrete. (OG: 38)

(36) **Одејќи по пат** дошло до една пустелија покрај море. (ДМ: 117)
On his way, he came to a desert near the sea. (DM: 117)

Испуштање на глаголскиот прилог при превод на англиски јазик

Оваа група се состои од ексцерпирани примери, каде што во преводните еквиваленти глаголскиот прилог е испуштен, односно има целосно несовапаѓање вклучувајќи непоклопување и на формално и на семантичко ниво на нефитниот глаголски прилог и неговите преводни еквиваленти на англиски јазик. Според Арсова Николиќ (1999: 127) има случаи кога преводниот еквивалент е еднаков на нула, и тоа се случува најчесто кога во двата јазика не постојат формални кореспонденти или кога постојат, но нивната дистрибуција е различна. Ставот на Михајловски (2019: 49) е дека низ текстот – преводот што ќе биде оформен во новата јазична средина, тој не претставува копија, туку оригиналот треба да биде чуен на начин на кој, кај новиот примател ќе предизвика исти такви чувства какви што предизвикал кај примателите во времето на неговото настанување.

Следат ексцерпирани примери, каде што при преводот целосно е испуштен глаголскиот прилог:

(37) Средбата ме врати во зимата 49/50, кога по идеја на директорот Николовски, **одејќи** во првиот клас на гимназијата, од јануари почнав приватно да го подготвувам и вториот клас. (ТГ: 82)

The encounter brought back memories of the winter 1949/50, when, on headmaster Nikolovski's initiative, while still in the first grade of the middle school, I had also started preparing for the exams of the second grade. (TG: 82)

(38) Тоа како да го чекаше мајката на Чана, и таа седна **оставајќи** си го веленцето како наметка на себе. (ТГ: 50)

As if waiting for that hint, Chana's mother sat up as well, the blanket wrapped around her like a shawl. (TG: 50)

(39) Некоја од кравите ќе ја свртеше главата на другата страна **не сакајќи** него да го слуша, или коњот ќе ступотеше со нозете во знак на несогласување. (ТГ: 203)

Some of the cows would disobediently turn their heads the other way, or a horse would thump his legs disapprovingly. (TG: 203)

(40) ...тука им донесоа зелници и мазници што ги испекле жените на печалбарите **употребувајќи** само овча маст. (ТГ: 148)

They were given pies baked by the wives of the men who had gone abroad to work. (TG: 152)

Заклучок

При анализирањето на ексцерпираните примери можеме да констатираме дека сегашниот партицип во англискиот јазик претставува најсоодветен преводен еквивалент на глаголскиот прилог. Покрај сегашниот партицип како нелична глаголска форма, како англиски преводни еквиваленти се јавуваат лични глаголски форми во сегашно и во минато време, како и придавка, прилог и предлошка фраза. При преводот се дозволени отстапки од јазичните правила. Согледуваме, исто така, дека преведувачот има извесна слобода и во дадени случаи има можност за замена на нефинитна глаголска форма со финитна глаголска форма, или друга граматичка форма како придавка, прилог, предлошка форма. Исто така, при преведувањето може целосно да биде испуштен глаголскиот прилог при што доаѓа до целосно непреклопување помеѓу глаголскиот прилог и неговиот преводен еквивалент и при тоа реченицата нема да ја изгуби смислата.

Извори и кратенки

Георгиевски, Т. (1998). *Исчезнување*. Скопје: Зумпрес.(ТГ)
Georgievski, T. (2000). *Disappearance*. Skopje: Macedonian Academy of Science and Arts. (TG)
Георгиевски, О. (2003). *Скрајџени приказни*. Скопје: Табернакул. (ОГ)
Georgievski, O. (2003). *Shortened Stories*. Skopje: Tabernakul. (OG)
Павловски, Б. (2001). *Подвижни гробови*. Скопје: АЕА, Мисла.(БП)
Pavlovski, B. (2001). *Eagle Coat of Arms*. Australia: AEA Publishers PTY LTD. (BP)
Михајловски, Д. (2001). *Сиромашии и чудулигајии: десет македонски волшебни приказни: според мотиви од Марко Цепенков/ приказните ги напиша на македонски јазик и ги преведе на англиски јазик Драги Михајловски ; јазична редакција на англискиот текст Пол Фостер. -Скопје: Каприкорнус. (ДМ) [Mihajlovski, D. (2001). The Poor Man and the Skylark: ten Macedonian fairy tales. Skopje: Kaprikornus] (DM)*

Литература/References:

Арсова-Николиќ, Лидија. (1999). *Преведување: теорија и практика*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ [Arsova-Nikolic, Lidija. (1999). *Translation: Theory and Practice*. Skopje: University Ss. Cyril and Methodius] (in Macedonian.)
Бужароска, Елени (2013). За употребата на глаголскиот прилог во академски и во новинарски стил: нестандардно функционално проширување. [Bužaroska, Eleni (2013). About the use of the verbal noun in academic and journalist style: non-standard functional extension] XXXIX Научна конференција на XLV меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Лингвистика Охрид, 20-21, јуни, 2012, 49-62
Catford, J.C. *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford: Oxford University Press

- Хајдиќ, Августина. (1997). Глаголскиот прилог во македонскиот јазик. Докторска дисертација. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ -Скопје: Филолошки факултет. [Hajdic, Avgustina. (1997). Verbal Adverb in Macedonian. Doctoral dissertation. University Ss. Cyril and Methodius-Skopje: Philological Faculty] (in Macedonian.)
- Huddleston, Rodney and Geoffrey K. Pullum. (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press
- Jespersen, Otto, 2006 [1933]. *Essentials of English Grammar*. London: Taylor and Francis
- Конески, Блаже. (1996). *Грамаџика на македонскиот јазик*. Скопје: Детска радост. [Koneski, Blaže. (1996). Gramatika na *makedonskiot jazik*. Skopje: Detska radost] (in Macedonian.)
- Конески, Б. (1996). *Историја на македонскиот јазик*. Скопје: Детска радост. [Koneski, Blaže. (1996). *Istorija na makedonskiot jazik*. Skopje: Detska radost] (in Macedonian.)
- Конески, Кирил. (1999). *За македонскиот глагол*. Скопје: Детска радост. [Koneski, Kiril (1999). *Za makedonskiot glagol*. Skopje: Detska radost.] (in Macedonian.)
- Минова-Ѓуркова, Лилјана. (2000). *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Магор. [Minova-Gjurkova, Liljana (2000). *Sintaksa na makedonskiot standarden jazik*. Skopje: Magor.] (in Macedonia.)
- Mihajlović, Liljana (2009.) *Gramatika engleskog jezika: (morfologija i sintaksa)*. [English Language Grammar: Morphology and Syntax] Beograd: Naučna knjiga. (in Serbian.)
- Михајловски, Драги. (2019). *Преведување книжевности*. Скопје: Просветно дело. [Mihajlovski, Dragi. (2019). *Translating Literature*. Skopje: Prosvetno delo] (In Macedonian.)
- Quirk, R, Greenbaum, S., Leech, G. and Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- Тантуровска, Лидија. (2020). Причастие в руском языке. [Tanturovska, Lidija (2020). Participle in Russian Language] Зборник на трудови од II Меѓународна конференција „Руски јазик литература и култура: минато, сегашност, иднина“. (одржана на 29-30 септември – 1 октомври 2019 г. во Скопје) (in Macedonian)
- Тополинска, Зузана. (1995). *Синтакса на македонските дијалекти во Егејска Македонија*. Книга прва. Синтакса. Дел 2. Скопје: МАНУ [Zuzana Topolinska. (1995). [Macedonian Dialects in the Aegean Part of Macedonia [book 1], Syntax, Vol. II. Skopje: MANU] (in Macedonian).
- Wierzbicka, Anna. (1988). *The Semantics of Grammar* (Studies in Language Companion Series,18). Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company